

Elhunyt Vasváry Ödön

Most kaptuk a hírt, hogy 12-én Washingtonban elhunyt Vasváry Ödön ny. református teológus, az amerikai magyarság történetének kutatója. Szegeden született 1888. október 18-án, az alsóvárosi Mátyás tér 19. számú házában. Közvetlenül az első világháború kitörése előtt, 1914-ben ment ki az Egyesült Államokba, eredetileg csak néhány évre. Ott maradt, és Pittsburgh-ban, Buffalóban, Cleveland-ben, majd Washingtonban működött, az utóbbi helyen már a magyar reformátusok biztosító intézetének főtisztviselőjeként 1957-ben történt nyugdíjazásáig. 1925 táján kezdett foglalkozni a Kossuth-emigráció amerikai tevékenységének feltárásával, s ebből a kutatásból fél évszázadnál hosszabb időn át folytatott tervszerű tudományos munkálkodás bontakozott ki az amerikai magyarság egyetemes történetének minden vonatkozásáról. Ez idő alatt páratlan gazdagságú gyűjteményt teremtett: az amerikai

magyarokra vonatkozó könyvekből, újságcikkekből, másolatokból, jegyzetkből, bibliográfiai adatokból. Rengeteget írt az amerikai magyar vonatkozású tárgyokról, rendszeresen az ottani magyar lapokban, s könyve is jelent meg 1938-ban *Lincoln magyar ősei* címmel az amerikai polgárháborúban Észak oldalán küzdő szabadságharcosokról.

1928-ban volt először itthon. A folszabaddal után 1960-ban, 1961-ben, 1963-ban, 1966-ban. Mindannyiszor ellátogatott a Somogyi-könyvtárba, amelynek olvasótermében diákként még Tömörkény kezéből kapta az olvasnivalót. Beszélgetéseink során érlelődött meg benne az elhatározás, és 1972-ben a washingtoni magyar követségen kiállított adományszámi iratban testet is öltött: az amerikai magyarság történetére vonatkozó egyedülálló gyűjteményét szülővárosa könyvtára gyűjteményévé adta át.

P. L.

A kétforintos karrierje

Nyár elején a soproni üdülőben figyeltem fel a kétforintos fontosságára. A több száz beutalt többsége naponta élt az interurbán távtrasszálás lehetőségével. Ehhez a telefonáláshoz mindenki három kétforintosot használt, így már az ottani tartózkodás második napjától vadászat kezdődött a bronzbarna érmére. Volt, aki tíz forintot adott négy darab kétforintosért, volt, aki a presszó-pincértől csak kétforintosokat kért vissza fizetésnek. Méginkább nőtt a kereslet, amikor az üdülővendégek a kétfrankos és a tramini csábitására naponta többször is beautóbuszoztak a Lövérek-ből a városba. Igaz, a buszperselybe egyforintos is meg-

felel, de praktikusabb egy darab érmét dugdosni a lyukba. Így aztán ebédnél, vacsoránál asztalszomszédainkkal versenyezve azzal dicsekedtünk, kinek mennyi kétforintos van már tartalékban. A forintosra, méginkább az öt- és a tízforintosra rá se néztünk: mit érnek azok, hiszen érték csupán vásárolni lehet?

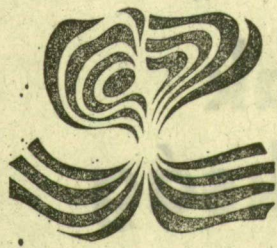
S most, hogy a szegedi Volán tájékoztatójában olvasom, a helyi buszjáratokon a jegykiadó gépek működni fognak, de csak kétforintos érmével, úgy hiszem, ez az egyszerű, feltűnés nélküli pénz karrierje csúcspontjára ért.

Kondorosi János

Belvárosi ásatás

Csaknem kéthónapos munka után igen szép és értékes régészeti lelettel büszkélkedhet Pécs belvárosa. Kárpáti Gábor régész vezetésével a XVI. századbeli török fürdő és egy 1301-ben épített keresztény kápolna feltárása hamarosan befejeződik.

SZEGEDI ÜNNEPI HETEK

A 14. Pedagógia Nyári Egyetem előadásai a Biológiai Kutatóközpontban, délelőtt 9 órától.

Csanádi György iparművész kiállítása a Gulácsy Lajos Teremben, augusztus 4-ig.

Elfert János fotókiállítás a Bartók Béla művelődési központban, július 28-ig.

Skoruttyák János képfestő és Szekeres István fafaragó alkotásai a Juhász Gyula művelődési központban, július 27-ig.

„Szeged világa”. A IV. Országos Kísgrafikai pályázati kiállítás a Bartók Béla művelődési központban, július 28-ig.

Rékassy Csaba rézmetszetei a November 7. művelődési központban.

A Móra Ferenc Múzeum állandó kiállításai. Hunok, avarok, magyarok; Szegedi galéria; Szeged környéki népiélet; Kőolaj és földgáz; Szegedi kovácsmesterség; Épülő Szeged — városrendezési tervek kiállítása; Opusztaszeri romkert — állandó idegenvezetővel.

Tízezer fiatal találkozója városunkban

Háromnapos program, magyar—lengyel barátsági napok

A jövő hét végén több mint tízezer fiatal részvételével, tizenegyszer rendezi meg a KISZ Szeged városi bizottsága és az Express Ifjúsági és Diák Utazási Iroda a Szegedi Ifjúsági Napokat. A városi KISZ-bizottságon tegnap tartott tájékoztatón elmondták, hogy a találkozóknak külön jelentőséget ad az a tény: itt rendezik meg az első magyar—lengyel ifjúsági barátságnapokat is.

Július 29-én, pénteken délután az újszegedi szabadtéri színpadon kerül sor az ünnepélyes megnyitóra, melyet színes műsor követ. Este 8 órától a JATE klubjában a Kaláka együttes és Karsai János pantomimművész műsora várja a fiatalokat. Szombaton délelőtt az Edzett Ifjúságért! mozgalom jegyében az újszegedi strandon játékos sportvetélkedőket szerveznek. A meghívott művészeti csoportok a Széchenyi, a Klauzál és a Dugonics téren adnak műsort. A programok szünetelben vidám sportversenyekre jelentkezhetnek az érdeklődők. Az antiimperialista szolidaritás jegyében, a fiatalos, egészséges kritika és a vidámság szellemében rendezik meg az idei ifjúsági karnevált délután 5 órától. A szegedi üzemek és vállalatok ifjú munkásai, valamint szegedi járás fiataljai, összesen

50 produkcióval, előképpel, jelenettel készülnek e nagyszabású felvonulásra. Utvonal: Kárász utca—Széchenyi tér—Takaréktár utca. Ugyancsak szombaton 5 órakor az újszegedi Vigadóban P. Mobil együttes ad műsort. Hat órától a Kárász utcán a Komplet Ruházati Vállalat KISZ-esei ruhabemutatót rendeznek. Este 9-től utcából lesz a Széchenyi téren.

Vasárnap, július 31-én délelőtt Szeged terein, utcáin és az Ifjúsági Ház pinceszobájában meghívott művészeti csoportok mutatkoznak be, az újszegedi színpadon három alkalommal rendezik meg az Express show-t, melynek keretében a Bergendi együttest köszönthetik a fiatalok. A repülőtéren légitámasztó várja az érdeklődőket. Kora délután a foci ökökorát idézi majd az Aradi vértanúk tere és jelmezes labdarúgó-mérkőzés. Ugyancsak

csak kora délután az újszegedi sétányon a közlekedésbiztonsági tanács KRESZ-vetélkedőt szervez, délután pedig a Vigadóban discoműsor várja a fiatalokat. Mindhárom este fiatal közönsége lesz a szabadtéri előadásainak, a pénteki és vasárnapi Aida, valamint a szombati Lear király előadásának jégeit az ideérkező fiatalok vásárolták meg.

Harmincegy különbusszal és tizenegy különvonattal érkeznek mintegy hétezeren a fiatalok az ország minden részéből. Nemzetközi jellegű ad a fesztivál-programoknak a mintegy 600 külföldi vendég, köztük a nemzetközi tiszai vizitúra nyugatnémet és francia résztvevői, valamint az erre alkalomra érkező fiatal belga színházi szakemberekből álló küldöttség.

Az elmúlt év őszén született a megállapodás a magyar és a lengyel ifjúsági szövetség között, hogy ezen a nyáron első alkalommal megrendezik a magyar—lengyel barátságnapokat. A 340 tagú lengyel küldöttség július 27-én érkezik Budapestre, három napig a főváros vendégei lesznek, majd 29-én Szegedre utaznak, bekapcsolódnak a szegedi ifjúsági napok programjaiba. A delegáció tagjai a lengyel ifjúsági mozgalom legkiválóbb aktivistái, a küldöttséggel érkezik népi együttes, kamaragyüttes és egy beatzenekar. E kulturális csoportok aktív részesei lesznek az ifjúsági napok különböző programjainak. A lengyel fiatalok július 30-án, szombaton Csongrád megye és Szeged üzemibe, termelőszövetkezeteibe látogatnak, majd meglátogatják az ifjúsági karnevált. Két este ott lesznek a szabadtéri játékok előadásain. Vasárnap délelőtt az Ifjúsági Ház nagytermében a lengyel ifjúság életét bemutató fotókiállítást nyit meg a delegáció vezetője. A küldöttséggel érkező fiatal lengyel újságírók találkoznak magyar kollégáikkal, s ugyancsak megbeszélésekkel folytatnak a testvérkapcsolatokról az ország tíz megyéjének képviselőivel. A magyar—lengyel barátságnapok eseményszorozata 31-én, vasárnap este közös vacsorával ér véget, majd eisején a lengyel vendégek elutaznak Szegedről.

Sulyok Erzsébet

A színész feladattudata

Lear: Bessenyei Ferenc

Körülnézett a színpadon. Mint aki párviadala készül. Élet-halál küzdelemre. És előtte jól megméri, elég lesz-e a tér, jut-e majd levegő; méltó-e az emberkézteremtette kulisszák (az állandó; a templom, meg az egyszeri: a díszlet), és azok, amelyek létebe ember nem szólhat bele (az égbolt a csillagiámpákkal) — méltó-e a játékhoz?

Nem közönségesen súlyos léptekkel ment Lear fából, szerkesztett trónszékéhez. Leült. Vonásai megváltoztak, csönd lett körülötte. Mintha Lear lenne itt, valahol a közelben...

Aztán fölpattant: Ebbe akartok beiegyömszólni? Összegyűrődöm! Persze, hogy meg kell nyújtani a lábait, vagy legalább egy párnát bele, jó kemény, kemény párnát!

Már kívül volt Lear „hatáskörén”, keze alatt ropogtak a csontok, a széles nevetés, a baráti ölelés kijárt mindenkinek a színpadon — a legelső ideai próba előtt.

Másnap délután a téri sokadalomban: másodpercenként hárman üdvözlik, a vizsonzások jóval mogorvábbak a tegnapiánál — kezében a két zacskó tejet mint védőpajzstól tolja maga előtt.

Talán Lear érkezett közelebb egy napi járófölddel? „Régóta vár? Látja, anyny minden van, amivel meg gondolnom kell. Egyelőre. De hamarosan egyedül maradok... Borzasztó ez, a bemutatógó porzesszó! Föl kell építenem egy óriás katedrális!” Ahogy kiszakadtak, nehézőrdüléssel elbuktak a szavak — már megint eltűnt. A kollégium kapujából int, „rögtön, csak lepakolok”.

Végre leülhetünk a nézőtérén. Bessenyei Ferenc újabb átváltozása: megint betölti a teret harsogó jókedve. (Ismét az az érzésem, hangulatainak minősége egyes egyedül Lear „közlekedésétől”, vagy időleges

bannak, előleg az esti égből, villámlásból. Olyan hévvel beszél a városról, a nyárra idehúzó erőkről és a tisztaságról, mint-ha az élete múlna mostani őszinteségén.

De a városról és lakóiról zengő példabeszéd (megtűzdelve számos ilyenfajta párhuzammal: íme mögöttünk a teret lezáró egyetemi épületek, szellemi centrumok; és ugyanebben a városban a boszorkányokról is lehet szót ejteni!) újra csak a téren ér véget, száz szó után mindig ott a feladat: tudat.

Nemcsak azért vagyok itt, mert ez a szerep nekem jutott, mert Leart itt játszhatom el. Megjegyzem, beviszük a falak közé, a színházba is. Hanem hittem és meggyőződés, hogy valamennyiünknek az a kötelessége, segítsen valósággá változtatni a nagyszerű álmat: ebben a csillagkúpulás színházban otthon legyen a művészet.

Telefon a térről

Igazán nem találós kérdésnek szánjuk, de tegyük megis egy próbát. Ha valaki egy este megiszik mondjuk fél liter alkoholtmentes folyadékot — ezzel talán még sokat is mondtunk —, akkor hány liter teát és szódavizet ivott meg szerdán délután 6 órától éjjel fél 3-ig a néptáncfesztivál 750 táncosa? Nos, 800 liter teát főztek a MÁV kollégium konyháján, s egész teherautó volt bőven megakrva ásványvizet ballonokkal, szódásüvegekkel.

Mert hiába a hívősszerű szegedi esték — a táncosok alig győzték vízhiányukat pótolni. Persze kemény munka is várt rájuk, teljes nyolcórás „műszakot” teljesítették első főpróbájukon. Kalóriában gazdag narancssárga tasakoktól — vacsora-

csomagoktól — szinesedett a nézőtér és a színpad környéke, miközben Fehér Miklós díszletén már megjelentek az első fénycsóvák.

Egyszerre ismerkedett a Szüret forgatókönyvével a késő éjszakába nyúló próbán a tolmácsoktól kezdve a díszletezőkig szinte mindenki — Novák Ferenc rendező-koreográfus irányításával — járadhatatlanul. A ma, pénteken esti nyilvános főpróba előtt is lesz még bőven előadástermítő tennivaló, ezért a szabadtéri szokástól eltérően nem 20, hanem 21 óra előtt hangzik majd fel a hármas fanfárszó. A meghívott közönséget tehát este 9-re várja a terre a Szüret összes szereplője.

P. K.